

УНИЈА

БИЛТЕН

www.unijairl.org

Број 16. Год. II Београд децембар 2005. Бесплатан примерак

Издавање овог Билтена омогућио је Високи комесаријат за избеглице УН (UNHCR)

**ДР МИЛОРАД ТОДОРОВИЋ, ПОТПРЕДСЕДНИК КООРДИНАЦИОНОГ
ЦЕНТРА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ**

НЕЗАВИСНОСТ И МУЛТИЕТИЧНОСТ НЕ ИДУ ЈЕДНО СА ДРУГИМ

Прошло је нешто више од три месеца од како је, Влада Србије и Савеш министара државне заједнице СЦГ, именовано Сангу Рашковић Ивић, за новог председника Координационог центра. Њеним доласком на чело овог органа, именована је и нова гарнитура која руководи радом Центра. Свакако једна од најистакнутијих личности, у новоименованом тиму, је и др Милорад Тодоровић, потпредседник Координационог центра и заменик директора службе, односно, администрације Центра. На почетку разговора, ђосиодина Тодоровића, који је на ову функцију именован 8. септембра, уишлали смо како оцењује рад Центра у прошеклих сшшину дана.

- Пре свега, хвала Вам што сте ме подсетили да је прошло читавих сто дана од преузимања мандата потпредседника Координационог центра за Косово и Метохију. Морам да признам, да нисам бројао дане, нити је било ко од нас из ове гарнитуре, барем из оног њеног политичког дела, то радио, не из разлога што не желе да се суоче с реалношћу, с резултатима рада, већ због тога што нисмо имали времена за то.

• *Да ли сше имали времена да снимите зашечено сшање у Координационом центру?*

Не спадам у оне који су радикално критиковали рад Координационог центра. Међутим,

тврдим да се могло урадити више и боље, узимајући у обзир средства која је Центар утрошио за различите намене. Веће резултате, свакако је требало постићи, пре свега у сектору повратка, реконструкцији порушених кућа од земљотреса у Косовско-поморавском округу, као и на обнови културне баштине. Да вас не замарам бројкама довољно је констатовати да се за тај новац, реално, могло, морало и требало урадити више. Говорио сам, и даље говорим мојим колега-

УМЕСТО НОВОГОДИШЊЕ ПОРУКЕ

Расељена лица молим да не очекују чуда од преговора о статусу. Свесни смо у каквој је позицији Србија, као држава, са ким имамо посла. Тај процес преговарања мора да траје довољно дуго да би се нашло компромисно решење, да буде довољно стрпљив, да би се саслушали свачији аргументи, да је довољно окренут будућности, да би се будућност могла пројектовати у оквиру решења које би требало да се донесе. Ако се све то испоштује, онда свакако има наде. Ако је решење у неким међународним круговима већ донето, ова Влада Србије нема разлога ни моралног оправдања да то потпише. У том случају ће интерно расељена лица заиста имати проблеме са остваривањем својих права.

У ОВОМ БРОЈУ:

**ОБЕЗБЕЂЕНА
СРЕДСТВА ЗА
ПОВРАТАК У КОШ И
ОПРАШКЕ (сшр. 5)**

**ПОКЛОН КАЛЕНДАР
УНИЈЕ ЗА 2006. год.
(сшр. 6-7)**

**У ПОСЕТИ
ПРЕОСТАЛИМ СРБИМА
У ПРИШТИНИ (сшр. 8-9)**

**NEWS IN ENGLISH
(сшр. 10)**

**ЛЕНАРТ КОЦАЛАИНЕН
НОВИ ШЕФ
ПРЕДСТАВНИШТВА
UNHCR-а У СЦГ (сшр. 12)**

ма, да ћемо се са претходном гарнитуром Координационог центра за Косово и Метохију такмичити, на начин, да оно што су они урадили добро, ми урадиммо боље, оно што су они урадили брзо, ми урадиммо брже, оно што су радили квалитетно, да ми урадиммо квалитетније, при том, оно у чему ћемо се битно разликовати је то, да ћемо ми стварно бити радно тело Владе које ће стриктно примењивати њену политику према Косову и Метохији, усвојену на Скупштини Србије. Иновативност у раду је добра и добродошла, али не на начин да одудара од суштине.

• *Враћимо се резултатима Ваших, нешто више ог сјошину гана рага у Центру.*

Стартовали смо упознавајући се с овлашћењима, с проблемима на терену којима ће се ова гарнитура бавити, прављењу планова, а што да не кажем, и коришћењу искустава претходне гарнитуре. Ипак, оно што је, пре свега, обележило мој рад и рад мојих колега, био је изразити мањак средстава у буџету Координационог центра, због обавеза у плаћању које је претходна гарнитура направила - од материјалних трошкова, па све до приспелих извршних пресуда. Ако вам кажем, да смо тек у другој половини децембра добили прва новчана средства, за апсолутно било какве потребе, да смо се у неким деловима наших активности сналазили како смо знали и умели, па и сами их финансирали, онда је, ваљда свима јасно о каквом нивоу ентузијазма се ради и са каквом озбиљношћу смо прихватили добијени мандат.

Зимски програм је реализован у поприличној мери, највише тамо где је то било најпотребније и у оном виду у коме је најпотребнији, као што је Метохија и као што је огревно дрво. Ових дана исплаћујемо добављаче из средстава које смо добили преко Фонда за Косово и Метохију, а што је ставка од близу 73 милиона динара.

• *Дајући мандаш овој ђарништури, премијер Кошћуница је обећао, да ће Координациони центар имаши изузетно блиске односе са ресорним министарствима, који ће Центру помагати у реализацији његових планова. Да ли се то обећање испуњава?*

То је стара идеја која, нажалост, од стране претходне гарнитуре није била примењена. О разлозима, нека размишљају они који то нису применили. Оно што смо

СТРУКТУРА КООРДИНАЦИОНОГ ЦЕНТРА

"Координациони центар за Косово и Метохију има два нивоа. Политички, који чине председник и три потпредседника и административни део који чине директор и заменик директора службе, као и четири помоћника директора који руководе са секторима. Председник Центра и директор службе је др **Санда Рашковић - Ивић**, ја сам један од потпредседника и заменик директора службе, а друга два потпредседника су др **Вуко Антонијевић** и **Милош Јанковић**, заменик министра просвете. Поменута четири сектора су: Сектор за опстанак и повратак, Сектор за здравство, просвету и социјалу, Сектор за опште и правне послове и Сектор за цивилну администрацију и правосудје. У оквиру Центра постоји и служба за медије, која није посебан сектор, али прати рад свих активности центра, као и кабинет председника Координационог центра", појашњава нову структуру Координационог центра др Милорад Тодоровић.

прво урадили је то да смо замолили сва министарства да пошаљу своје представнике, најмање на нивоу заменика или помоћника министра, који ће бар једном у две недеље, када одржавамо те координационе састанке, активно учествовати у њиховом раду. Не само да је одзив добар, него је и приступ врло озбиљан и већ долазимо до првих резултата. Наравно да ту има и неспоразума око појединих улога, око редоследа корака, око тога ко шта предлаже, ко шта усваја, али све ради са циљем да истински добро функционишемо и тиме испунимо преузети задатак.

Милорад Тодоровић у разговору са Жељком Ђекићем, уредником Билтена Уније

НАГЛАСАК НА ОПСТА НКУ И ПОВРАТКУ

• *Влада Србије 24. маја 2005. године, донела је програм повраћка и усвојила извештај о сјтању у областима расељених лица. Шта је урађено по ишћању повраћка?*

Основни проблем је што влада Србије и Савет министара СЦГ нема извршну власт на територији Косова и Метохије. Шта нам онда преостаје? Сарадња са УНМИК-ом на основу већ потписаног тзв. Заједничког документа из новембра 2001. године и потписаних пет протокола о сарадњи у различитим областима, свакодневни контакти с УНМИК-ом и међународном заједницом. Исто тако, инсистирамо на стриктном поштовању и неселективној примени Резолуције 1244. Кад су у питању Привремене институције самоуправе на КиМ контакти и сарадња ограничени су на рад четири радне групе за тзв. технички дијалог. Међу тим радним групама је и она за повратак. Ми смо лимитирани приступом друге стране, као што ће вероватно и они, с правом, рећи да су лимитирани приступом наше стране. По најновијим статистичким подацима 242 хиљаде интерно расељених лица у СЦГ и још 19 хиљада интерно, интерно расељених лица на КиМ, практично је на "грбачи" буџета владе Србије. Дакле, влада Србије има не само национални, државотворни, већ, ако хоћете, и економски

интерес да реши проблем који се зове интерно расељење својих грађана. Наш приступ је такав да сваки рад мора бити мерљив. Дакле, када после неког пројекта повратка подвучемо црту, морамо да знамо и да јавно изнесемо тачан број оних који су се вратили. Оно, на чему инсистирам је, да радимо нешто од чега ће бити практичне користи за људе у чијем је то интересу. Управо ових дана имамо врло интензивне активности око повратка у Благачу, у насеље Љуг у Истоку, а интензивирање су и активности на довршавању и дофинансирању започетих, а незавршених пројеката повратка.

• Занимљиво је да сте и преформулисали назив Сектора за повраћање, у Сектор за опстанак и повраћање. Значи ли то да ће се више пажње обрађивати људима који су остали на територији КиМ?

- Без квалитетног опстанка, који мора да служи као нешто што ће привлачити људе, неће бити не само доброг и одрживог, него било каквог повратка. Лица у интерном расељењу, гледају на људе који тамо живе, као на модел

ЛЕКАР, ПРЕ СВЕГА

Милорад Тодоровић, рођен је 1961 године у Церници код Ђилана, где је и живео до 1999. године, када је прешао у суседно српско село Доњу Будригу. Ожењен је и има двоје деце. По професији је лекар-специјалиста педијатар, говори руски, енглески и албански језик. Пре рата радио је као лекар опште праксе и педијатар у Здравственом центру Ђилане, у диспанзеру, а потом три године у приватној ординацији. Непосредно након рата, био је регионални координатор за српске здравствене раднике у Косовском поморављу, а затим здравствени консултант у НВО АРЦ. Био је и међуминистарски координатор у ПИС Владе Косова. Све ово време, радом у локалним амбулантама, здравствено је покривао два српска села у општини Ђилане - Партеш и Пасијане. Од новембра прошле до октобра ове године, био је начелник Косовско-поморавског округа са средиштем у Шилову, одакле прелази на професионални рад у Координациони центар као заменика директора административне службе Центра. Члан је Демократске странке Србије и народни посланик у Скупштини СЦГ.

неког свог будућег живота. Ако они тамо не налазе себе, не вреди да их убеђујете. Не можете да их убедите ни иди-види или иди-информишите посетима. За разлику од претходне гарнитуре у Центру, којој је на челу радне групе за повратак стајао човек који је био координатор у том Сектору, овај тим је на то место именовао потпредседника Координационог центра, а проблем повратка ставља на високо, рекао бих, друго место, одмах после децентрализације. Стварање услова за повратак, подигли смо на највиши ниво. Као потпредседник центра лично руководим са Радном групом за повратак, а њени чланови су Драгиша Дабетић, Републички комесар за избеглице Србије, Златан Рибачић, помоћник директора службе и шеф Сектора за опстанак и повратак, као и Александар Симић саветник премијера Коштунице за КиМ. У тиму је и правник из Комесаријата за избеглице, као експерт, а

равноправни члан је и Жељко Шофранац, Републички комесар за избегла и расељена лица Црне Горе. Не бих говорио о избору пратеће структуре која даје логистичку подршку раду ове групе. У односу на претходну гарнитуру Центра рекао бих да је ова за два копча више.

• У односу на претходну гарнитуру, и у односу уопште на нешто што се дешавало пре, ви сте, у интервјуу за Билтен Уније, још пре годину дана, рекли да повраћање на КиМ треба ићи корак по корак. Да се људи враћају у шом првом кораку у северни део Косова или у Грачаницу, или евенуално у неко српско село које је близу места одакле су прогнани, а тек након тога, у зависности од развоја ситуације, у места из којих су прогнани.

Таквог приступа до сада није било. На своје запрепаштење на дан доласка у Координациони центар, приликом припрема за разговоре о децентрализацији који су одржани у Бечу, 16. септембра ове године, потврдиле су се моје сумње, да је Протокол о повратку прављен на старим, лошим и непродуктивним основама. И даље се инсистирало на искључивом повратку у место порекла и једина изнимка је била да ће појединачни, па стављено у загради, врло ретки случајеви, бити разматрани. Дакле, они су себе стављали у позицију да као радна група за повратак крше нечије људско право, а то је право на избор места живљења. Директно, свесно или несвесно, сасвим је ирелевантно, радило се против процеса повратка. Треба истрајавати на повратку у места одакле су људи прогнани, али бити рационалан и тражити да то иде корак по корак. Први корак повратака на КиМ, има много велики значај - практичан и симболичан. Кад направите тај корак више не гледате на КиМ из перспективе ваше колективног центра, подстанарске собе, ваше мизерне економске ситуације. Дакле, гледате реално, и ако је неко још увек озбиљан са оне стране границе да говори о интеграцији, односно о реинтеграцији, онда мора да схвати да та реинтеграција не може почети условљавањем повратка. Треба омогућити људима, односно треба им помоћи да се врате у Грачаницу, Звечан, Доњу Будригу, Партеш.... Нека буду ближе својим комшијама Албанцима. Нека виде да нису сви они тако лоши, нека буду ближе свом имању, нека виде ко им обрађује земљу, нека приђу комшији, нека га питају зашто он то ради. Нека покушају, што да не, да то замене, продају, реше имовинске односе. Када дођу доле биће им јасније да ли је повратак могућ, изводљив и оно што је исто тако битно, ко је крив ако није могућ.

ПРИОРИТЕТ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА

• Значи ли то, да ће сви они који учествују у процесу повраћања, као и људи који се буду враћали, имати у шоме много више успеха ако се оствари програм децентрализације на Косову и Метохији.

Тако је. Када сам, претходно рекао, да је повратак приоритет број два, онда тврдим да је децентрализација приоритет број један, из разлога што је то управо средство којим омогућавате да се повратак деси. Наше стратешко полазиште, а верујем и оног искреног и добронамерног дела међународне заједнице, је да етничко чишћење, свуда и у сваком времену је зло које не треба никако прихватити. Влада и претходна гарнитура Координационог центра, изашла је с комплетним предлогом о децентрализацији власти на КиМ. Сада смо још конкретнији. Тражимо формирање 16 нових општина, од тога 14 српских, једне горанске и једне горанско-бошњачке у Средачкој Жупи. На те новоформиране општине, са српском већином, у догледно време, пренело би се овлашћење с централног нивоа, да се баве повратком. Уз укидање обавезног услова

да то буде повратак у место порекла, врло брзо показали би се јасни резултати.

• Осим бављења питањем повраћка које би још биле нагледност, новиформираних општина?

Постоји 16 предвиђених овлашћења тих општина, с правом хоризонталног удруживања тамо где постоји интерес. Општине би имале локалну безбедност (полицију) у својим рукама, првостепени, а тамо где дође до хоризонталног удруживања и другостепени судски поступак. Затим, примарну и секундарну здравствену заштиту, основно и средње образовање, природна богатства и друго што је потребно за организовани живот заједнице. Посебно би била важна овлашћења у области привреде и приватизације. То је камен спотицања не само српске и албанске заједнице, већ и српске заједнице с међународном заједницом на КиМ, због тога што су преостали капацитети запошљавања једина нада да ће неко тамо добити посао (93% Срба је назапослено). Не можете да очекујете да свака новиформирана српска општина има универзитет, да има регионални суд, средњу медицинску школу итд. Али оног момента кад ви осигурате опстанак те заједнице, тада падају и тензије и тог тренутка почиње да се прича о добрим стварима, уместо о лошим.

• То је предлог, али још увек постоји нешто што се зове агминистративна директива UNMIK-а, о ишћилој пројекцији о децентрализацији на Косову.

Она, што се српске заједнице тиче, није актуелна. Као потврда томе служи чињеница да је UNMIK дао извршну наредбу за формирање три пилот општине, две за албанску заједницу Јуник и Ђенерал Јанковић и једну за општину Мамуша, где већински живи турска заједница.

• Шта је са ишћилој пројекцији за Грачаницу и Паршеш?

То је стављено ван снаге, јер је српска заједница јасно и гласно рекла - не, ми то не прихватамо. То, опет, покреће најмање два питања - који су интереси били оних из српске заједнице који су промовисали те пилот пројекте, а друго, шта је била права намера таквог приступа у децентрализацији. На ово друго питање имам одговор у облику свог мишљења. Пилот пројекти, у преводу на српс-

О (НЕ) САРАДЊИ СА СРБИМА У ПРИВРЕМЕНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА КОСОВА

"За разлику од претходне гарнитуре Срба, обухваћене коалицијом ПОВРАТАК, који су функционисали унутар Привремених институција самоуправе (ПИС) КиМ, која је имала легитимитет, јер је за ту групу људи гласало 89 хиљада бирача, српски представници у садашњој структури ПИС КиМ имају проблеме с нечим што се зове кредибилитет. Ниска излазност бирача даје ми за право да то тврдим. Ту и такву групацију ни Влада ни Координациони центар не признаје као легитимне представнике српске заједнице у Привременим институцијама самоуправе КиМ. Они немају нити могу да очекују да ће имати везу с Координационим центром из простог разлога што јесу легитимни захваљујући врло чудном косовском изборном закону, али нису кредибилни из разлога што су добили мали број гласова. Ако ми неко из западних земаља покаже пут и начин да неко у његовој држави с 212 гласова постане министар у Влади, ја ћу им искрено честитати на страшно доброј иновацији", каже Тодоровић.

ки би се звали пробни пројекти. Њих би финансирала привремена влада КиМ, а ако неко нешто финансира онда он у сваком моменту може да прекине то финансирање. Дакле, моја сумња је да су ти пилот пројекти, заправо били један покушај стварања утиска да се испуњава стандард који се односи на функционисање демократских институција, јер је то био захтев међународне заједнице, додуше ултимативан, за почетак разговора, али је и она сама после одустала од тога. Требало је да се створи утисак да се нешто дешава, односно да је показан напредак у постизању стандарда. Ту удицу

српска заједница, на сву срећу, није прогутала, јер у моменту када би то престао да буде интерес Привремене владе Косова ти пројекти престаји би да буду финансирани, потом проглашени за неуспешне пилот пројекте и логична консеквенца била би враћање тих новиформираних општина под ингеренцију старих.

НЕ ПРИХВАТАМО НЕЗАВИСНОСТ И ПОДЕЛУ КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

• Децентрализација би требало да буде кључна и прва тема преосталој разговора између албанској и српској преоварачкој шима, уз учешће међународних преоварача о будућем сшајусу Косова и Метохије. Тако је бар најавила Санда Рашковић-Ивић, након сасшанка са Албершом Роаном, замеником Маршјија Ахшисарија.

Инсистирали смо, на састанку који помињете, да се г. Роан изјасни, шта г. Ахтисари и међународна заједница као медијатор, очекује од нас на тим преговорима. Његов одговор је био да бисмо требали да кандидујемо тему за почетак разговора. Без икаквог оклевања, без икакве дилеме, госпођа Рашковић - Ивић је ставила на прво место и као прву тему за разговор, децентрализацију власти на КиМ.

• Шта се шиме решава?

Многи проблеми, пре свих питање безбедности или у тренутној ситуацији боље речено небезбедности, слободе кретања, као и проблеми приватизације, запошљавања, ако хоћете и повратак наде у могућност опстанка, а тиме и отварање питања безбеднијег повратка. Дакле, децентрализација, прва тема коју смо ми кандидовали за разговор је практична, живахна и изузетно значајна за српску заједницу. Према ономе што нам је г. Роан рекао, он је пренео г. Ахтисарију, да је децентрализација тема о којој ће се прво разговарати на почетку конкретних разговора у оквиру експертских радних група. Овај разговор је предвиђен почетком друге половине јануара, највероватније у Бечу.

• Шта од ших преовара и уишћило о разговорама о сшајусу мођу очекиваши расељена лица?

Ваше питање је комплексно, али је животно значајно. Од разговора о статусу, интерно расељена лица сигурно могу да очекују довољно чврст став преговарачког тима, да нема говора о независности КиМ у било ком облику. Успут буди речено, за српски преговарачки тим, две теме не постоје и нема их на столу за преговоре. То су независност и подела КиМ. Ја, који живим на КиМ једну ствар знам одлично, да независност и мултиетничност, односно заједнички живот на КиМ, не иду једно с другим. Срби на КиМ имају пуно лошег искуства са привременим институцијама самоуправе, и с могућношћу понекад, и добре воље међународне заједнице, да заштити Србе у евентуалним сукобима. Оно што тражимо је институционална заштита, да се зна и да буде санкциониран било који етнички мотивисан злочин ма ко га чинио у ма ком делу Косова и Метохије. Да постоји једна институционална брана од таквог облика злочина. Да можете да планирате своју будућност на дужи од годину, или од месец дана. Да ваше дете не морате да пратите до школе и назад. Да можете гласно и јасно да говорите српски кад уђете у трговину, у албанском делу, као што они могу и то говоре данас, гласно и јасно у свим срединама.

• Како Албанци глегају на шћо?

Досада су Албанци тврдили да је то последица чињенице што статус КиМ није решен. Статус је динамична категорија, он није статичан. Косово је јужна српска покрајина под управом међународне заједнице, по Резолуцији 1244. И то је неки статус! Да ли су они задовољни или нису, то је друго питање. Ако кажу да нису, то су фрустрације, а фрустрација је психијатријска категорија, која се лечи у болницама за такве. Ради се, у ствари, о једном провидном покушају манипулације да се дође до независности, до одвајања дела територије на основу психијатријске квалификације онога што је реално.

"ПОДВИГ ГОДИНЕ" ЗА ДЕЦУ ИЗ ПРИШТИНЕ

Једанаесторо деце, која живе у граду Приштини и свакога дана одлазе у Лапље Село у школу (о којима је Билтен Уније шире писао у прошлом броју), на предлог удружења "Срећна породица", чланице Уније, постали су и добитници признања "Подвиг године" које традиционално по 43. пут додељују "Вечерње новости".

Ови малишани путовали су читаву ноћ са својим мајкама, да би 14. новембра присуствовали свечаности у Скупштини града Београда и лично примили признања која су им уручили **Матија Бећковић**, председник жирија и **Манојло Вукотић**, директор Компаније Новости. Овој свечаности присуствовао је и **Борис Тадић** председник Србије, који је честитао храбрим малишанима, како је рекао, на начину на који чувају свој град, и за успомену фотографисао се са њима.

Рагмила Вулићевић

ОБЕЗБЕЂЕНА СРЕДСТВА ЗА ПОВРАТАК У КОШ И ОПРАШКЕ

У оквиру реализације Концепт документа за повратак у Кош и Опрашке, удружење "Божур" из Смедеревске Паланке је у сарадњи са Данским саветом за избеглице Србије и Косова, урадило списак свих породица које су изразиле жељу за повратком, како би се на најреалнији начин направила листа повратника. Организоване су и две иди-види посете Кошу и Опрашкама. Том приликом је 48 расељених лица посетило своје куће и имало прилику да се на организованим састанцима информишу о свим питањима и проблемима која су везана за одржив повратак. Како се у Кош већ вратило 45 породица, ИРП учесници ових посета из Коша и Опрашка, могли су се уверити у каквим условима живе повратници. Била је то прилика и да са њима поделе проблеме и бриге, али и да се договоре на који начин те проблеме могу заједнички да реше.

Опрашке, у разрушеној кући

Средства за изградњу кућа у селима Кош и Опрашке су обезбеђена, тако да ће коначна листа повратника бити завршена до краја децембра месеца, а повратак породица се очекује почетком марта наредне године.

Нађаша Вујовић

"ПОКРЕТАЊЕ МЛАДИХ"

Волонтери удружења "Завичај за повратак" и ромске НВО "Ружа" спровели су, ових дана, пројекат под називом "Покретање младих", који је имао за циљ да истражи колико је учешће младих са територије општине Крагујевац заступљено на питању решавања проблема повратка, реинтеграције и помирења. У оквиру пројекта спроведене су анкете међу младима у четири средње школе и два факултета, на узорку од 45 испитаника, као и анкета са представницима локалних институција и невладиних организација, на узорку од 15 испитаника. Истовремено је организована и трибина на којој је вођена дебата о разлозима слабог одазива младих на наведеним активностима. Према речима активиста на пројекту, резул-

тати анкете су врло охрабрујући, што изузетно радује и мотивише младе људе за даљи рад на пољу унапређивања толеранције, међуетничке сарадње, поштовања различитости и свеукупне сарадње младих у региону. На наведеној трибини презентовани су резултати анкете, а представљени су и могући модели сарадње младих. Говорило се и о значају невладиног сектора, неформалном образовању, као и о улози ђачких парламената у будућој сарадњи.

Овај пројекат рађен је у сарадњи са организацијом "Youth Initiative" из Косовске Митровице, а подржан је од мреже организација КИР (Косовски иницијативни програм), Данског савета за избеглице.

Јелена Мајковић

ПЛАТФОРМА О РЕГУЛИСАЊУ ПИТАЊА ГОРАНАЦА

Горанска НВО "Европа", придружени члан Уније-Савеза ИРП са седиштем у Крагујевцу је, ових дана, покушала да каналише поступке у регулисању питања Горанаца, као засебне етничке групације на Косову и Метохији. У том смислу је урађена Платформа за решавање питања Горанаца на Косову и Метохији, у којој су представљени њихови предлози за свеобухватну заштиту права Горанаца.

Шире изводе из ове Платформе објавићемо у наредном броју Билтена.

Досџа Палић

НЕ РАЗМИШЉАМО О ОДЛАСКУ

У пресборијама Центра за мир и толеранцију у Приштини, Драгицу Јаничијевић, Оливеру Јочић и Радмилу Савић, које нису напуштале ђраг, као и две повраћнице Снежану Борозановић и Мирославу Баковић, средином овог месеца, посетили су пресбавници Уније. Од њих су, у краћем разговору, дознали са каквим се проблемима преостали Срби у овом ђрагу сусрећу у свакодневном животу. Сазнали су и нешто више, да поред свега штога, оне смаћрају да ће се у главни ђраг Космета, ускоро враћити већи број њихових сународника, који се тренутно налазе у расељењу, широм централне Србије.

Кратку паузу између два састанка представници удружења "Божур" и Свети Спас" - чланица Уније, искористили су за обилазак Центра за мир и толеранцију, како би се упознали са проблемима мањинских заједница у овом граду. Центар за мир и толеранцију је једино место где су Срби пронашли свој кутак и где колико - толико могу сигурно да проведу своје слободно време, којег, за мали број преосталих Срба у Приштини, има и на претек. Канцеларија је смештена до самог улаза бившег СУП-а, сада КПС-а, и UNMIK-полиције. Неспорно је, да та чињеница овим ђудима улива додатну сигурност.

СВАКОДНЕВНО САСТАЈАЛИШТЕ

У пратњи, Славише Костића, специјалног саветника, шефа UNMIK-а, Сорена Јесена-Петерсена улазимо у наизглед обичну канцеларију невладиних организација, каквих на овим просторима, нажалост или на срећу, има

много. Примећујемо, одмах, да је ова нешто скромнија од осталих. Један радни сто, телевизор, два кревета и мали сточић је сав инвентар. Нема телефона, компјутера. Али, зачућујуће, дочекују нас озарена лица пет жена и једног мушкарца. Драгица Јаничијевић, Оливера Јочић и Рада Савић нису ни напуштале Приштину, Снежана Борозановић се вратила пре три, а Мирослава Баковић пре годину дана. Њен стан је још увек узурпиран, тако да је тренутно уточиште пронашла код Радмиле Савић. Од НРД-а, је добила позитивну одлуку о повратку стана још давне 2001. године, али узурпатор још није исељен. Готово сваки дан се оне окупљају у, рекло би се, непромењеном саставу. На питање како живе, шта планирају и шта мисле о предстојећим преговорима и решењу статуса, добијамо хитар одговор. "Чекамо да се ви вратите, а о одласку и не размишљамо. Што се преговора тиче, очекујемо само најбоље и једино могуће решење, да

Косово и Метохија остану у саставу Србије. Живимо само за дан повратка свих који то искрено желе", кажу у глас.

ПРОБЛЕМИ

Радмила Савић, средовечна жена коју једва чујемо шта говори, живи сама у својој кући. Има великих проблема. Појављују се фалсификована документа и неко је њен стан већ два пута продао. Случај је код адвоката. Њен поглед изазива тугу. Тако стидљива, крхка, мало говори. Само она зна шта је издржала за ових шест година. Не прича о проблемима, нада се бољем.

Оливера и Драгица причају да слободно оду до пијаце, до продавнице. Неко хоће да их послужи, а неко не. Ако неће, оне продуже даље. Једноставно, живот је сада такав и морале су да му се прилагоде.

Пресбавници Уније у Центру за Мир и толеранцију у Приштини са преосталим Србима и Славишем Костићем специјалним саветником шефа UNMIK-а.

ПОРУКЕ

Како би иначе опстале? А има још увек и добрих комшијских односа, додају. Питамо да ли неко сме да оде преко пута да нам купи ћевапе. Не сме нико. Не би да изазивају судбину, јер у тај локал још нису улазиле. Могу да иду по бурек, тамо познају раднике, али ћевапе од 1999. нису јеле. У њиховом друштву је **Новица Филиповић**, припадник КПС полиције. Као добар домаћин, одлази да нам купи ручак. Док једемо слушамо део њихових мука и проблема. Немају огревно дрво, немају сви шпорете. Како се грејати, у кућама је хладно. Слушамо, једемо и нудимо домаћине да нам се придруже. Кажу неће, poste и у шали додају: "Ми смо Срби". И ми смо, али чека нас још један исцрпљујући састанак и пут до Београда. Настављају причу. Једном недељно им долази докторка **Славица Чанковић** из Грачанице. Немају никакво возило за хитне интервенције и то им представља проблем уколико се неко разболи између две посете доктора. Живе у великом граду, али у потпуној изолацији. За Божић 2004. обишли су организовано старачки дом у коме је смештено 49 Срба. Од тада не знају ништа о њима.

Морамо да кренемо. Фотографија за успомену и порука да их не заборавимо, да увек, када будемо у могућности, свратимо. Траже да им редовно доносимо штампу, како би на тај начин бар на тренутак разбили суморну свакодневицу. На самом излазу још једном апелују на нас да позовемо расељене да се врате, да не продају своја имања. "Могућност суживота и поред свих тешкоћа постоји, стање се мења, није као раније. И Албанци су то схватили. Подршка се не даје из Београда, треба се вратити да овде заједно креирамо нови живот. Срећна Вам Нова година. Ваљда ће 2006. бити година масовнијег повратка", додају на расстанку. Обећавамо да ће њихове поруке пренети дојучерашњим суграђанима, којих широм Србије има преко 40 хиљада. Ето, прво дато обећање, овим путем испуњавамо.

Шта рећи на крају овог текста и ове 2005. године, осим, нека их Бог чува.

Славица Милуновић
Злајко Маврић

ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ "ПРИЗРЕН-ЦАРСКИ ГРАД"

Народна и Универзитетска библиотека "Иво Андрић" из Приштине, представила је, средином децембра, у Београду, књигу "Призрен - царски град" (хрестоматију). Приређивачи Ратко Марковић, Јордан Ристић и Александар Бачкалов, направили су избор најважнијих текстова који говоре о Призрену и околини. Текстови су преузети из периодике, научних и књижевних публикација, а избор је лимитиран обимом саме публикације. Циљ приређивача је био да обухвати што више текстова који сведоче о историји града и околине.

Јелена Жигон на промоцији књиге

Зборник почиње текстом архимандрита манастира Високи Дечани - Саве из 1888, који нас уводи у тему о опстанку српских светиња на косовском тлу. Кроз вековну борбу за очување српског ентитета евидентирани су

напори многих посленика културе код нас да сачувају спомен на културно наслеђе Призрена и околине. Делове из књиге, читала је Јелена Жигон, драмска уметница, а свој допринос промоцији, кроз косовску поезију и песму дали су и чланови уметничке радионице Удружења "Свети Спас" из Београда.

Књига је за кратко време представљена у два наврата пред препуним салама, у Косовско - метохијској кући, и великој сали парохијског дома храма Свети Александар Невски.

3. Маврић

Обавештење КАКО ДО ДОКУМЕНАТА

Лица расељена са Косова и Метохије, документа из матичних књига, (извод из матичне књиге рођених, венчаних, умрлих и уверење о држављанству) од скоро, захваљујући споразуму НВО "Праксис" и Министарства за државну управу и локалну самоуправу, те инструкцијама које је ово Министарство дало органима управе у градовима у којима функционишу измештене службе, могу добити захтевом упућеним путем поште. Потребно је да се поред података потребних за прибављање докумената (име, презиме, место рођења, ЈМБ, име оца и мајке пребивалиште и осталих података) приложи и доказ о уплаћеној такси за предметни захтев. Оваквим начином прибављања потребне документације, ИРЛ не морају више путовати до измештених служби.

Важно је напоменути да ИРЛ могу и даље ово своје право остваривати и обраћењем у канцеларијама Праксиса који за рачун корисника поред службеног упућивања захтева, сноси и трошкове потребних такси. Канцеларије Праксиса се налазе у Београду, на адреси Алексе Ненадовића 7/III, тел. 011/3444-486, 011/3444-483.

Union Representatives in their Visit to Serbian people in Pristina

This month, at the "Centre for Peace and Tolerance" office in Pristina, the representatives of Union - Federation of IDP Associations" visited Dragica Janicijevic, Olivera Jovic and Radmika Savic, who did not leave this town, as well the two returnees Snezana Borzanovic and Miroslava Bakovic. During their short conversation, Union representatives found out about the life problems of Serbian people in Pristina, as well about their views on the actual situation. "We wait for your return and do not think about leaving Pristina", say those brave women and add that as the result of negotiations about status of Kosovo and Metohija, they expect that this province would stay as the part of the Republic of Serbia.

The Funds provided for the Return to Kos and Opraske

Within the realization of the Concept Paper for the return to Kos and Opraske, the Association "Bozur" from Smederevska Palanka in the cooperation with "Danish Refugee Council" from Serbia and Kosovo, made the list of all families who express the wish to return. Also, the two Go-and-See visits to Kos and Opraske are organized. During this occasion 48 IDPs visited their homes and had the opportunity to inform about all aspects and problems relating to the sustainable return. As 45 families already returned to village Kos, the IDP participants of these visits to Kos and Opraska could see under which conditions the returnees live. This was the opportunity for them to share the problems and cares, as well to agree how to solve them.

The funds for the building of the houses in Kos and Opraske are provided, so the final returnee list would be finished till the end of December; and the return of those families is expected in the beginning of March next year.

The Returnees to Novo Brdo municipality are waiting the start of the building of their houses

The Concept Paper for the villages Bostane, Izvor and Prekovce in Novo Brdo municipality, is adopted and the start of the building of the houses is waiting now. This activity is postponed till spring. The returnees agreed to return at the same time to the villages. Also, they wish the Association "Srećna Porodica" coordinated between the municipality, donor and returnees, displaced in different places in central Serbia.

"Youth Moving"

The volunteers of the Association "Zavicaj za povratak" and Roma NGO "Ruza" conveyed the project "Youth Moving", which had for the goal to analyse the participation of the youth from Kragujevac in resolving the problems of return, reintegration and reconciliation. Within this project the inquiry between the youth in four high schools and two faculties are conveyed, at the pattern of 45 examinees, as well the inquiry with local institutions and NGOs, at the pattern of 15 examinees. At the same time, the tribune was organized, speaking about the reasons for small youth participation at the mentioned activities. According to the project activists, the results of the inquiry are positive enough, which extremely delight and motivate the youth for further improvement of tolerance, multi-ethnic unity, respect for difference and entire youth cooperation in the region. At the tribune, the results of the inquiry and possible models of youth cooperation are presented. Also, the themes were the importance of NGO, non-formal education and the role of pupils' parliaments in the future cooperation.

The project is realized in the cooperation with the organization Youth Initiative from Kosovska Mitrovica, as well supported by KIP (Kosovo Initiative Programme) and DRC (Danish Refugee Council).

The Platform for the regulation of Gorans Question

Gorans NGO "Evropa", the joined organization of Union-Federation of IDP Associations from Kragujevac have tried to convey the process for the regulation of Gorans question, as the separate ethnic groups in Kosovo and Metohija. According to that the Platform for the regulation of Gorans question in Kosovo and Metohija is made. Their suggestions for a whole rights protection of Gorans are presented at the Platform.

"The Success of the Year" for children in Pristina

The eleven children from Pristina, who go to school in village Laplje every day (the Union Bulletin wrote about them in the previous issue), at the suggestion of the Association "Srećna Porodica", the Union member, were nominated for the 43rd "Success of the Year" assigned by the newspaper "Vecernje Novosti".

Those children with their mothers travelled all night, in order to arrive at the ceremony in the City Hall in Belgrade on November 14. They got the nomination from Matija Beckovic, the president of the jury and Manojlo Vukotic, the director of the company "Novosti". Boris Tadic, the President of Serbia, attended the ceremony and congratulated the children, as he said, on the way of protecting their town. In memory of children he photographed with them.

ИЗ РАДА ЧЛАНИЦА УНИЈЕ

*Председник Борис Тадић и Маџија Бећковић са децом из Пришћине, добитницима и признања Подвиг године .
President Boris Tadic and Matija Beckovic with the children from Pristina, the winners of the nomination "Success of the Year"*

*Представници Уније са Србима у Пришћини, децембар 2005. године.
The Union representatives with Serbian people in Pristina, December 2005*

*Учесници Иди-види посеће у селу Опрашке, децембар 2005. године
The participants of Go-and-See visit in the village Opraske, December 2005*

*У ишчекивању обнове куће, Опрашке, децембар, 2005.
In the expectation of a house rebuilding, Opraske, December 2005*

*Јелена Жигон на промоцији књиге Призрен-Царски брда , Београд, децембар 2005. године.
Miss Jelena Zigon at the promotion of the book "Prizren-Czar's Town", Belgrade, December 2005*

*Детаљ са трибине НВО Завичај за повратак и Ружа , Крагујевац, децембар, 2005. године.
One detail from the tribune of the NGOs "Zavicaj za povratak" and "Ruza", Kragujevac, December 2005*

ИЗ РАДА ЧЛАНИЦА УНИЈЕ

ЛЕНАРТ КОЦАЛАИНЕН, НОВИ ШЕФ ПРЕДСТАВНИШТВА UNHCR-а У СРБИЈИ И ЦРНОЈ ГОРИ ОТВОРЕНА ВРАТА ЗА САРАДЊУ

На традиционалном новогодишњем пријему UNHCR-а, мноштво званице имале су прилику да се упознају са Ленартом Коцалаином, новим шефом представништва UNHCR-а у Србији и Црној Гори. Коцалаинен, дугогодишњи службеник Комесаријата за избеглице Уједињених нација, на ову дужност ступио је почетком децембра ове године.

Обрађујући се присутнима, Коцалаинен је изразио задовољство што види како UNHCR има толико пуно партнера и пријатеља међу владиним и невладиним организацијама, амбасадама и другим организацијама које су његови партнери. "UNHCR је већ годинама урадио јако пуно важних ствари у Србији и у целом овом региону и за мене је велика част што сам сада поново овде. У наредној години несумњиво ће пред нама бити пуно изазова, које ћемо, надам се, заједничком сарадњом свих оних који раде на решавању проблема избеглих и расељених лица, успешно превазићи. Није ми први пут да сам у региону. Провео сам две године у Босни и Херцеговини, а исти

временски период боравио сам и на простору Косова, тако да имам одређена сазнања о овдашњој ситуацији", истакао је Коцалаинен. "Врата UNHCR -а, моја лично и комплетног особља, отворена су свим нашим партнерима и свим пријатељима. Информације које ћемо добити од вас, који радите на терену и налазите се у непосредном контакту са избеглицама и расељеним лицима, биће од велике користи, пре свега, онима којима су наше активности најважније, а то су избеглице и расељена лица", завршио је Коцалаинен своје кратко обраћање учесницима скупа пожелевши им срећне божићне и новогодишње празнике.

Биографски подаци

Ленарт Коцалаинен, рођен је 1949. године у Шведској. Дипломирао је социологију на Универзитету за социјалне студије у граду Еребру у Шведској. Поред шведског, говори енглески, фински и француски језик. Ожењен је и има троје деце.

Каријеру је започео као социјални радник у Еребру, да би убрзо постао шеф Одељења за имиграцију, а потом и одговорни службеник владе Шведске за прихват избеглица и интеграцију у Норчепингу. У UNHCR-у почиње да ради 1982. године као саветник у Женеви, а након тога радио је у Судану, Пакистану, а затим једно време поново у Женеви у Бироу за Југоисточну Азију, Северну Африку и Блиски Исток. Пошто је три године провео као заменик регионалног представника у UNHCR-у у Стокхолму, Коцалаинен одлази на место заменика представника UNHCR-а у Танзанији.

У регион, тачније у канцеларију UNHCR у Мостару, долази 1998. године, где проводи две године. Од 2000. до 2002. године радио је као шеф мисије UNHCR-а на Косову. Следеће три године је шеф мисије UNHCR-а у Њу Делхију (Индија), да би у Београд стигао из Шри Ланке, где је неколико месеци био вршилац дужности представника UNHCR-а у Коломбу.

Оснивачи и чланице Уније

Божур - Смедеревска Паланка,
Првог српског устанка 109, тел. 026/ 313-893
e-mail: bozur@verat.net

Глас Косова и Метохије- Београд
Македонска 25
тел.: 011/ 3373-841
e-mail: gkim@eunet.yu
www.glaskim.co.yu

Завичај за Поврашак- Крагујевац
Карађорђева 17
тел. 034/ 333-219
e-mail: zavicpo@infosky.net

Јуџ - Краљево, Цара Душана 27/39
тел. 036/323-220
факс. 036/320-430
моб. 064/612-79-66
e-mail: agrkovic@yahoo.com

Свети Спас- Београд
Балканска 25 и Македонска 25
тел.011/2686-161
e-mail: svetspas@eunet.yu
www.svetispas.org

Срећна породица- Ниш,
Душанов Базар, купола, локал 223
тел. 018/ 257-184
e-mail: vulicevicr@bankerinter.net

Унија - Канцеларија у Београду
Трг Николе Пашића 9/7
тел: 011/3398-705
e-mail: unijakm@eunet.yu
www.unijairl.org

Унија - Канцеларија у Звечану
Бубе Михајловић бб
тел: 028/665-150
e-mail: unija.zvecan@sezampro.yu

УНИЈА БИЛТЕН- Главни и одговорни уредник: **Жељко Ђекић**; Уређивачки одбор: **Бранислав Скробоња** (председник), **Александар Грковић** и **Златко Маврић** (чланови); Технички уредник: **Зоран Ђуричанин**; Фотографије: Унија, Глас Косова и Метохије, Свети Спас, UNHCR, Срећна породица, Божур
Адреса редакције: Трг Николе Пашића 9/VIИ, 11000 Београд, тел/факс: 011/339-87-05; e-mail: unijakm@eunet.yu
Штампа: "Флеш", Земун; Тираж: 5000 примерака; Бесплатан примерак